

میزان همخوانی اسناد بالادستی ملی با وظایف و اهداف سازمان‌های ورزشی و رسانه‌های جمعی در زمینه توسعه ورزش بانوان ایران

سارا کشر، حمید قاسمی^۲

۱. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۲۱

چکیده

اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی کشور که مسئولان نظام آن‌ها را تهیه کرده‌اند، به‌منظور برنامه‌ریزی و تعیین خطوط اصلی و اتخاذ تصمیم‌ها در سازمان‌ها مبنای استناددهی است؛ بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان همخوانی و تطابق محتوای اسناد بالادستی کشور با اهداف، وظایف و برنامه‌های مسئولان و سازمان‌های ورزشی در زمینه توسعه ورزش بانوان کشور، انجام شد. روش پژوهش، کیفی با استفاده از روش اسنادی و تحلیل محتوا مبتنی بر روش تحلیل تماتیک بود. در بخش پژوهش اسنادی، تمام اسناد بالادستی شامل سند چشم‌انداز بیست‌ساله و مجموعه برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سند جامع علمی سلامت، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شرح وظایف مدیران و سازمان‌های متولی ورزش بانوان و همچنین مصاحبه‌های رسانه‌ای با مسئولان درباره توسعه ورزش بانوان، به‌صورت تمام‌شمار بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد بین سیاست‌های کلان مندرج در اسناد بالادستی با وظایف، اهداف و برنامه‌های سازمان‌های ورزشی همخوانی مطلوب وجود ندارد. اسناد بالادستی به ورزش بانوان در قالب ابزار سلامت و غنی‌سازی اوقات فراغت توجه دارند، اما در اهداف، وظایف و برنامه‌های سازمان‌های ورزشی، ورزش قهرمانی و حرفه‌ای بانوان بیش از سایر مؤلفه‌های ورزش در محور توجه است. از نظر مسئولان، رسانه‌ها در توسعه ورزش بانوان نقش توسعه فرهنگی، بازاریابی و نمایش رویدادهای ورزشی دارند که باید به آن بیشتر بپردازند. مسئولان سازمان‌های ورزشی، ورزش قهرمانی را ضرورتی در توسعه ورزش بانوان کشور می‌دانند؛ بنابراین، بازنگری اسناد بالادستی برای ایجاد نگرش جامع به توسعه ورزش بانوان ضرورت دارد.

واژگان کلیدی: ورزش، بانوان، توسعه، اسناد بالادستی، رسانه.

1. Email: sarakeshkar@atu.ac.ir

2. Email: hghasemi25@gmail.com

مقدمه

در نظام‌های گوناگون اداری جهان اصولاً سیاست‌های کلان ملی همیشه مطابق با نظر طراحان آن‌ها پیاده نشده‌اند و در فرایند عملیاتی‌شدن آن‌ها دیدگاه‌ها و نظرهای متفاوتی بر آن سیاست‌ها تحمیل می‌شود که گاه آن‌ها را از محور و بستر خود منحرف می‌کند (بنافی و نوروزی، ۲۰۱۴)؛ براین اساس، این سؤال مطرح می‌شود که سازمان‌های ورزشی کشور تا چه حد متناسب با سیاست‌گذاری‌های کلان جامعه همراه هستند و وظایف، اهداف و برنامه‌های آن‌ها به‌ویژه در حوزه ورزش بانوان کشور تا چه حد با توجه به سیاست‌های جامع کشور که در اسناد بالادستی مورد توجه‌اند، تدوین، تنظیم و اجرا می‌شود؟ نقش رسانه‌ها در انعکاس اهداف اسناد بالادستی در حوزه ورزش بانوان چیست؟ یافتن پاسخ برای این سؤال‌ها اساس انجام‌شدن پژوهش حاضر است. سازمان‌های ورزشی به‌عنوان سازمان‌های مسئول فعالیت‌های ورزشی در جامعه شناخته شده‌اند. از آنجاکه ورزش ماهیتی بین‌رشته‌ای دارد، در سازمان‌های مختلف غیرورزشی از ورزش برای دستیابی به اهداف گوناگون از جمله سلامت و نشاط کارکنان بهره‌برداری می‌شود و به همین دلیل مهم‌ترین اسناد بالادستی مربوط به حوزه ورزش همان اسنادی‌اند که در بین بیشتر سازمان‌های کشور مشترک‌اند. قانون اساسی مهم‌ترین سند حقوقی کشور است و هیچ قانون، مقرر یا نهادی در کشور مشروعیت نخواهد داشت؛ مگر اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم مشروعیت خود را از قانون اساسی گرفته باشد (ازهر، ۲۰۰۸). قانون اساسی علاوه بر اینکه حد و حق جامعه و افراد را مشخص می‌کند، حد و اختیار حکومت و دولت را نیز مشخص می‌کند (عیوضی، ۲۰۰۱). در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران درباره تربیت‌بدنی به‌صراحت در اصل سوم چنین آمده است: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل (ماده) دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به‌کار برد: آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی». این جمله نشان می‌دهد که در قانون اساسی به تربیت‌بدنی به‌عنوان امری آموزشی و پرورشی تأکید شده است. نتایج پژوهش ازهر (۲۰۰۸) که در آن به مقایسه قانون اساسی ایران و افغانستان پرداخته شده است، نشان داد که در قانون اساسی ایران و افغانستان از تربیت‌بدنی یا ورزش به‌صراحت یاد شده است که نشانه جایگاه بسیار مهم ورزش در بین اساسی‌ترین نهادهای کشور است. در قانون اساسی ایران، دولت به حمایت از ورزش (تربیت‌بدنی) موظف شده است و اختیاری در رد یا قبول آن ندارد و موظف است همه امکانات خود و نه بخشی از آن را به‌کار گیرد؛ درحالی‌که در قانون اساسی افغانستان این امر در اختیار و صلاح‌دید دولت قرار دارد. در قانون اساسی ایران ورزش در عرض آموزش و پرورش قرار دارد نه در بطن یا طول آن و بخشی از آموزش و پرورش نیست، اما در قانون اساسی افغانستان ورزش بخشی از آموزش و پرورش است. رایگان‌بودن ورزش برای همه و در تمام سطوح تأکید دیگری بر این موضوع است که در قانون اساسی ایران این پدیده حیاتی باید به آسان‌ترین روش برای برومندی نسل به‌کار گرفته شود؛ زیرا، ورزش وسیله‌ای برای برومندی است و خود، هدف محسوب نمی‌شود. در مقدمه قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران به زنان این‌گونه توجه شده است: «خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است ... زن در چنین برداشتی از واحد خانواده از حالت (شیءبودن) یا (ابزار کار بودن) در خدمت اشاعهٔ مصرف‌زدگی و استثمار خارج شده است ...». علاوه‌براین، در بسیاری از ماده‌های این قانون به تساوی زنان و مردان و حمایت‌های ویژه از زنان جامعه تأکید شده است (بهرامی و آریا، ۲۰۰۸). لیونگ^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «مخالفت با ورزش زنان» قانون اساسی و سیاست‌های ملی آمریکا را بررسی کرد. نتایج نشان داد در این اسناد به موضوع عدالت و تساوی حقوق زنان و مردان در تمام امور زندگی از جمله ورزش تأکید شده است، ولی در زمان اجرا، مجریان و دولت سلیقه‌ای عمل می‌کنند و دادگاه‌هایی که به شکایت زنان ورزشکار رسیدگی می‌کنند، کمتر به قانون اساسی و سیاست‌های کلی کشور دربارهٔ تساوی جنسی توجه می‌کنند و تصمیم‌های هیئت داوران براساس سلیقه و اعمال نفوذ صاحبان قدرت است؛ براین‌اساس، لیونگ نتیجه می‌گیرد اگر مجریان براساس ویژگی‌های جنسیتی در زنان و مردان رشته‌های ورزشی را تفکیک جنسیتی می‌کنند، این امر نمی‌تواند در تمام امور و همهٔ رشته‌های ورزشی صحیح باشد و باید رشته‌ها و افراد علاقه‌مند به شرکت در آن‌ها به‌طور جداگانه و اختصاصی بررسی شوند و بنابراین نمی‌توان رشته‌ها را برحسب جنسیت و به‌صورت ورزش زنان و مردان تقسیم کرد.

در قانون اساسی به وسایل ارتباط جمعی (رادیو و تلویزیون) نیز توجه شده است؛ به‌طوری‌که در مقدمهٔ این قانون چنین آمده است: «وسایل ارتباط جمعی (رادیو-تلویزیون) بایستی در جهت روند تکاملی انقلاب اسلامی در خدمت اشاعهٔ فرهنگ اسلامی قرار گیرد و در این زمینه از برخورد سالم اندیشه‌های متفاوت بهره جوید و از اشاعه و ترویج خصلت‌های تخریبی و ضداسلامی جداً پرهیز کند ... و لازم است که امت مسلمان با انتخاب مسئولین کاردان و مؤمن و نظارت مستمر بر کار آنان به‌طور فعالانه در ساختن جامعهٔ اسلامی مشارکت جویند ...» (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ۱۹۸۹). براساس نظریه‌های ارتباطی، رسانه‌ها نقش مهمی در نگرش و رفتار افراد جامعه دارند. در نظریهٔ چارچوب‌سازی رسانه‌ای، چارچوب‌ها، ساختارهای شناختی اساسی و بنیادی هستند که نحوهٔ ارائه و ادراک واقعیت را تعیین می‌کنند و به فرد کمک می‌کنند تا بتواند دنیای اطراف خود را تفسیر کند؛ از این‌رو، چارچوب‌ها را می‌توان طرحواره‌های شناختی دانست که بر نحوهٔ ادراک و فهم ما از واقعیت تأثیر می‌گذارند. براساس این نظریه، رسانه‌ها توجه خود را به بعضی موضوعات و رویدادها متمرکز می‌کنند (برجسته‌سازی) و سپس آن‌ها را در چارچوب معنایی خاص قرار می‌دهند؛ به‌بیان‌دیگر، رسانه‌ها به مخاطبان می‌گویند به «چه چیزی» فکر کنند و سپس چگونه فکر کردن را نیز در چارچوبی که از پیش ساخته و پرداخته‌اند، بر آنان تحمیل می‌کنند. چارچوب‌سازی مبتنی بر این فرض است

که نحوه توصیف یک موضوع و رویداد در گزارش‌های خبری بر (چگونگی) درک آن موضوع و رویداد توسط مخاطب تأثیر می‌گذارد (مهدی‌زاده، ۲۰۱۰). همچنین در نظریه کاشت، بر آثار تدریجی و درازمدت رسانه‌ها به‌ویژه تلویزیون بر شکل‌گیری تصویر ذهنی مخاطبان از دنیای اطراف و مفهوم‌سازی آنان از واقعیت اجتماعی تأکید می‌شود (مک‌کوایل^۱، ۱۹۹۴). براساس یافته‌های پژوهش‌های نجف‌زاده، نجف‌زاده، رستمی و مرسلی (۲۰۱۲) و فینک^۲ (۲۰۱۳) درباره نقش رسانه‌ها در نمایش ورزش بانوان، رسانه‌ها درباره ورزش زنان تبعیض قائل می‌شوند و این تبعیض هم به شکل کیفی و هم کمی است. در پژوهش نجف‌زاده و همکاران (۲۰۱۲) بر بهره‌برداری از رسانه‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در جذب بانوان به ورزش تأکید شده است. تبعیض کیفی گویای کیفیت و پیام در مطالب و موضوعاتی است که توسط رسانه‌ها در اختیار مردم قرار می‌گیرند. همچنین تبعیض کمی به تعداد دفعات پوشش رسانه‌ای بانوان، موقعیت نمایش رسانه‌ای بانوان از نظر صفحات مهم مطبوعات و زمان مناسب برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی و نیز استفاده از تیترهای مهم در این خصوص اشاره دارد.

درباره سند چشم‌انداز بیست‌ساله و برنامه‌های پنج‌ساله آن لازم است ذکر شود که در این سند و مجموعه برنامه‌های توسعه، به ورزش و به‌ویژه ورزش بانوان به‌دلیل سلامت و اوقات فراغت توجه شده است. شعبانی، رضوی و حسینی (۲۰۱۵) جایگاه ورزش و تربیت‌بدنی را در برنامه پنج‌ساله پنجم کشور بررسی و تحلیل کردند. آن‌ها نشان دادند در تدوین قانون پنج‌ساله پنجم توسعه کشور به اجرای چهار بخش ورزش کشور شامل ورزش آموزشی، همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای توجه زیادی نشده است. یافته‌های پژوهش هنری (۲۰۱۳) در زمینه بررسی جایگاه ورزش و تربیت‌بدنی در سند چشم‌انداز و نقشه جامع علمی و نظام سلامت کشور نشان داد که شاخص‌های این نظام نیازمند بازنگری، کمی‌سازی و نظارت تا مرحله اجراست.

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به ورزش به‌عنوان ابزار سلامت و نشاط دانش‌آموزان توجه شده است و ورزشگاه‌ها به‌عنوان یکی از مکان‌های یادگیری دانش‌آموزان تلقی شده‌اند و ساخت فضاهای ورزشی از وظایف مسئولان نظام آموزش و پرورش در نظر گرفته شده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۲۰۱۱). نکته جالبی که در این سند وجود دارد، ابلاغ این سند به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در کنار وزارت آموزش و پرورش، شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش است. براساس محتوای این سند، سازمان صدا و سیما و رسانه‌های جمعی در دستیابی به اهداف سند از جایگاه مهمی برخوردارند.

در سند جامع علمی سلامت نیز از ورزش به‌عنوان ابزار سلامت و پیشگیری و درمان یاد شده است (سند جامع علمی سلامت، ۲۰۱۰). در سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه از ورزش زنان

1. McQuail
2. Fink

به‌عنوان ابزاری برای سلامت و نشاط زنان جامعه و گذران اوقات فراغت آن‌ها و خانواده بحث شده است. در این سند فقط به رؤس مطالب و اهداف کلی نظام جمهوری اسلامی ایران تأکید شده است، اما باید به‌عنوان چراغ روشنی پیش روی سیاست‌گذاران و مسئولان قرار گیرد؛ به‌عبارتی، این دستورات باید مبنای تنظیم برنامه‌های کوتاه‌مدت کشور برای توسعه باشند (باباپور، ۲۰۱۰).

برنامه‌ها و اهداف سازمان‌های ورزشی در پرتوی برنامه‌های کلان طرح‌ریزی و اجرا می‌شوند؛ بنابراین، می‌توان انتظار داشت که شالوده و طرح کلی برنامه راهبردی سازمان‌ها توسط همین برنامه‌ها معین شود. اهداف وزارت ورزش و جوانان در بخش ورزش عبارت است از: پرورش نیروی جسمانی و تقویت روحیه سالم در افراد، توسعه و تعمیم ورزش و هماهنگ کردن فعالیت‌های تربیت بدنی و تفریحات سالم، ایجاد و اداره امور مراکز ورزش و توسعه و ترویج ورزش قهرمانی به‌منظور تحقق اهداف نظام (وزارت ورزش و جوانان، ۲۰۱۹). نکته جالب توجه در اهداف وزارت ورزش و جوانان این است که هیچ‌گونه تمایز جنسیتی در اهداف کلان این وزارتخانه وجود ندارد و براساس اهداف و وظایفی که در این وزارتخانه برای ورزش تعیین شده است، سهم زنان و مردان جدا نشده است و به‌صورت یکسان لحاظ شده است. در لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب در سال ۱۳۹۵، به نبود تفکیک جنسیتی در تعیین اهداف و اختیارات و وظایف این وزارتخانه تأکید شده است. همچنین در این لایحه توجه ویژه به چهار مؤلفه ورزش یعنی توسعه و تعمیم ورزش همگانی، رشد و تقویت ورزش پرورشی، توسعه و ارتقای ورزش قهرمانی و تقویت و گسترش ورزش حرفه‌ای شده است و در وظایف این وزارتخانه نیز انعکاس یافته است و بدیهی است در پی آن، به درآمدزایی و نگرش تجاری و اقتصادی به ورزش نیز تأکید شده است. از دیگر نکات مهم در این لایحه توجه ویژه به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان عضو شورای عالی سیاست‌گذاری ورزش و همچنین همکاری در اجرای وظایف این وزارتخانه است. درنهایت، حضور دو نفر از بانوان صاحب‌نظر و باتجربه در ورزش علاوه بر حضور معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده به‌عنوان اعضای شورای عالی ورزش، از مهم‌ترین نکات درج‌شده در لایحه ذکر شده است (دفتر هیئت‌دولت، ۲۰۱۶).

ورزش برای بانوان به‌عنوان بخش مهمی از جامعه امری ضروری است (احسانی، هنرور، شریفیان، کوزه چیان و فرزام، ۲۰۰۹؛ نادری، شهبازی و اکبری، ۲۰۱۴؛ ذکایی و صدیقی، ۲۰۱۵؛ کریمی و کریمیان، ۲۰۱۸). نتایج پژوهش احسانی و همکاران (۲۰۰۹) در زمینه نقش ورزش حرفه‌ای در گسترش ورزش بانوان مسلمان نشان داد که نقش ورزش حرفه‌ای بانوان مسلمان در افزایش تعداد مربیان زن مسلمان و تشویق بانوان مسلمان به ورزش قهرمانی و همچنین استحکام پیوند دوستی کشورهای اسلامی از مهم‌ترین تأثیرات ورزش حرفه‌ای بر گسترش ورزش بانوان مسلمان است؛ بنابراین، به‌دلیل ضرورت ورزش برای بانوان به‌ویژه بانوان ایران، توجه به توسعه ورزش بانوان در برنامه‌ریزی سازمان‌های ورزشی، ضرورتی انکارناپذیر است. براساس نتایج منظمی، علم

و شتاب (۲۰۱۱)، مهم‌ترین عوامل توسعه ورزش بانوان ایران عبارت‌اند از: عوامل «مالی و امکانات»، «انسانی و تخصصی»، «ساختاری و مدیریتی» و «فرهنگی و اجتماعی» که بر برنامه‌ریزی سازمانی دلالت دارند. از طرفی، شرح وظایف مدیران و واحدهای سازمانی آن‌طور که در دستورالعمل نحوه تهیه و تنظیم شرح وظایف پست سازمانی، ابلاغ‌شده از سوی سازمان امور اداری و استخدامی کشور آمده است، نشان می‌دهد هر سازمانی به تعیین شرح وظایف واحدهای اداری و کارکنان خود موظف است و برای این شرح وظایف لازم است به تخصیص شغل براساس رشته‌های شغلی مدنظر سازمان بپردازد (سازمان اداری و استخدامی، ۱۹۹۵)؛ بنابراین، بدیهی است هر سازمانی متناسب با مأموریت و چشم‌انداز خود که برگرفته از قانون اساسی کشور است، اهداف را تعیین می‌کند و برای دستیابی به اهداف خود واحدهای سازمانی را سازماندهی می‌کند و وظایف آن‌ها را تعیین می‌کند؛ براین اساس، علاوه بر اسناد بالادستی کشور، توجه به شرح وظایف سازمان‌ها و واحدهای سازمانی و مدیران حوزه ورزش بانوان نشان‌دهنده میزان همسویی سیاست‌های کلان جامعه با اهداف سازمان‌های اجرایی کشور است. در این خصوص توجه به شرح وظایف معاونت ورزش بانوان وزارت ورزش و جوانان و همچنین کمیسیون ورزش و زنان کمیته ملی المپیک ضرورت می‌یابد. پژوهش‌های زیادی درباره جایگاه ورزش بانوان در اسناد بالادستی و نحوه عملکرد مسئولان اجرایی انجام نشده است، اما پژوهش‌های موجود دربردارنده نتایج درخور تأملی‌اند. کرج^۱ (۲۰۱۷) پژوهشی در پی جرمه‌کردن خانم چاند^۱، ورزشکار هندی رشته دوومیدانی، به دلیل زیادبودن میزان هورمون تستوسترون خون او انجام داد. نتایج نشان داد که انجمن بین‌المللی فدراسیون دوومیدانی که خود تعیین‌کننده مقررات و ضوابط بین‌المللی این رشته است، در مواردی که موضوع تبعیض جنسیتی مطرح است، هیچ تلاشی برای رفع مشکل نمی‌کند و حتی برای تعیین مقررات در موارد خاص، درباره تفاوت وضعیت زنان و مردان در این ورزش تلاش نمی‌کند. همچنین هولونگوا^۲ (۲۰۱۶) پژوهشی درباره تبعیض جنسیتی به نفع مردان در آفریقای جنوبی انجام داد. نتایج نشان داد با اینکه در قانون اساسی آفریقای جنوبی تصویب‌شده در سال ۱۹۹۶ و همچنین در بیانیه کمیته حمایت از عدالت جنسیتی بر تساوی حقوق زنان و مردان تأکید شده است، همه پست‌های مدیریتی در فدراسیون فوتبال این کشور در اختیار مردان است و صادرنشده مجوز برای اتخاذ این پست‌ها توسط بانوان، به مردانه‌بودن فوتبال در تاریخ ورزش آفریقای جنوبی نسبت داده می‌شود.

پژوهش حاضر با هدف بررسی جایگاه ورزش بانوان در اسناد بالادستی و اهداف برنامه‌ریزی مدیران سازمان‌های ورزشی در حوزه ورزش بانوان و عملکرد رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش بانوان مطابق با اهداف اسناد بالادستی ملی انجام شده است.

-
1. Krech
 2. Chand
 3. Hlongwa

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی با استفاده از روش اسنادی و تحلیل محتوا مبتنی بر روش تحلیل تماتیک بود. در بخش پژوهش اسنادی، تمام اسناد بالادستی شامل سند چشم‌انداز بیست‌ساله و مجموعه برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سند جامع علمی سلامت، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سند ملی توسعه بخش بهداشت و درمان، فهرست شرح وظایف مدیران و سازمان‌های متولی ورزش زنان در کشور و همچنین مصاحبه‌های رسانه‌ای با مسئولان درباره توسعه ورزش زنان، به صورت تمام‌شمار بررسی شدند. برای دستیابی به مفهوم توسعه ورزش از نگاه مسئولان و اسناد بالادستی در موتور جست‌وجوی گوگل واژه‌های «توسعه ورزش زنان» جست‌وجو شد و در مجموع ۱۴۸۰۰۰ عنوان که در آن‌ها به سه کلمه ذکر شده اشاره شده بود، یافت شد. با حذف کردن عناوینی که در آن‌ها از این سه کلمه به عنوان پست سازمانی استفاده شده بود، حذف کردن پژوهش‌هایی که درباره موضوع این پژوهش انجام شده بود، حذف کردن اخبار تکراری و همچنین حذف کردن موضوعات بی‌ربط که توسط افراد مختلف در صفحات وب قرار داده شده بود، در نهایت ۱۰۳ خبر که مسئولان ورزش کشور درباره توسعه ورزش زنان مطرح کرده بودند، جمع‌آوری و تحلیل شد. قدیمی‌ترین خبر به سال ۱۳۸۷ و جدیدترین آن به سال ۱۳۹۷ مربوط بود.

نتایج

یافته‌های اسنادی که حاصل بررسی اخبار، مصاحبه‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای درباره نظر مسئولان و دست‌اندرکاران و نیز اسناد بالادستی و شرح وظایف سازمان‌های متولی ورزش بانوان بود، به منظور بررسی ابعاد نظری و اجرایی مدیریت ورزش بانوان در کشور به دست آمد. از آنجاکه مسئولان ورزش مجری اهداف عالی و کلان کشور در حوزه ورزش هستند، بررسی نظرها و محور برنامه‌های آن‌ها در این حوزه، برای دستیابی به نتایج قابل استناد اهمیت داشت. در این بخش، واحد زمینه، اخبار مکتوب رسانه‌ای و اسناد بالادستی و واحد تحلیل یا واحد ثبت، بخش‌های مرتبط با توسعه ورزش بانوان در اخبار و اسناد بالادستی بودند؛ بنابراین، همه اخبار و گزارش‌های مرتبط با توسعه ورزش بانوان در سایت‌های اینترنتی و همچنین اسناد بالادستی مهم که سیاست‌گذاری‌های ورزش کشور براساس آن‌ها انجام می‌شود و نیز شرح وظایف سازمان‌های اجرایی و سیاست‌گذار توسعه ورزش زنان، به طور کل شمار مدنظر قرار گرفتند. اسناد بالادستی که فهرست آن‌ها در جدول شماره یک درج شده است، از مهم‌ترین متون بررسی شده در این پژوهش بودند تا مفهوم و جایگاه توسعه ورزش به‌ویژه ورزش بانوان در آن‌ها تعیین شود. علاوه بر این، در این پژوهش به

مهم‌ترین اخبار قابل استناد در حوزه توسعه ورزش بانوان توجه شده است که فهرست آن در جدول شماره سه درج شده است.

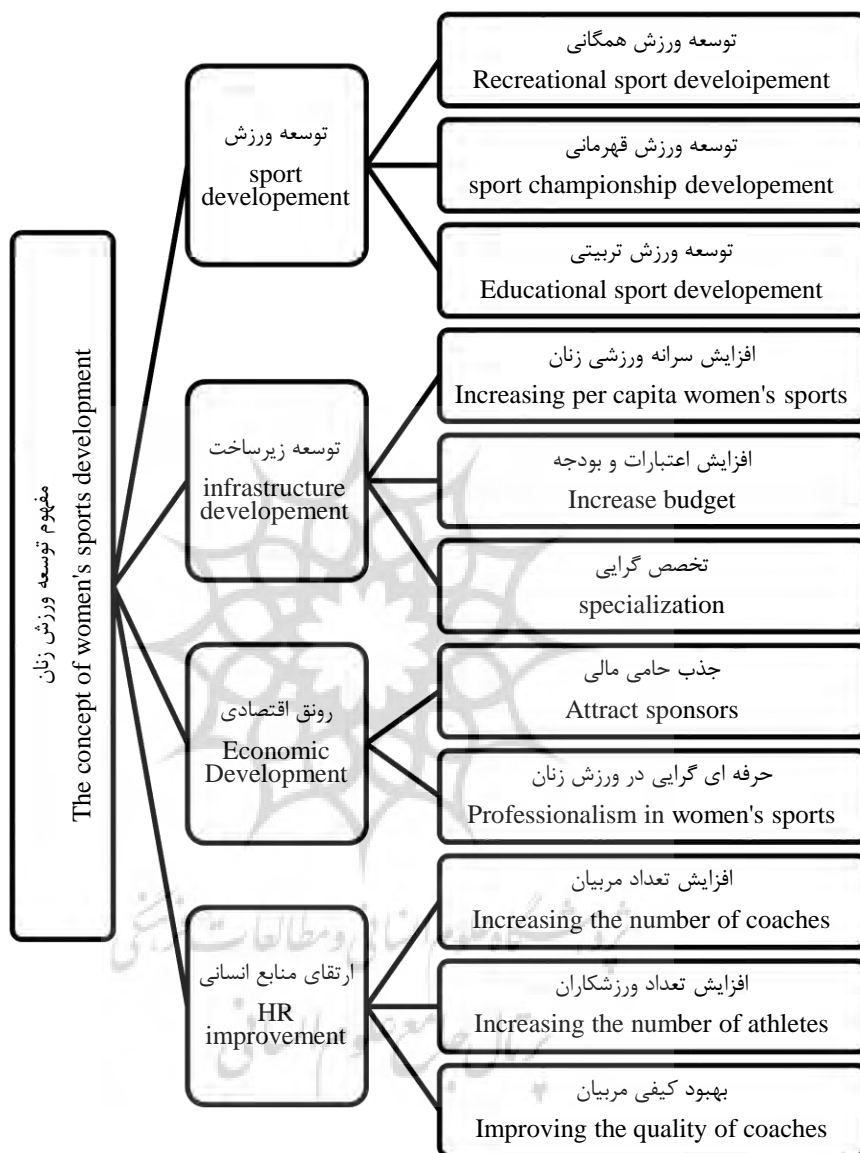
جدول ۱- اسناد بالادستی مربوط به توسعه ورزش بانوان در کشور

Table 1- National Core Documents Related to The Development of Women's Sports in The Country

ردیف	عنوان سند	تاریخ	سازمان مرتبط	منبع
1	برنامه اول توسعه	1989	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
2	برنامه دوم توسعه	1995	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
3	برنامه سوم توسعه	2001	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
4	برنامه چهارم توسعه	2007	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
5	برنامه پنجم توسعه	2011	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
6	برنامه ششم توسعه	2017	مجلس شورای اسلامی	مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
7	وظایف کمیسیون ورزش زنان کمیته ملی المپیک	2018	کمیته ملی المپیک	پورتال کمیته ملی المپیک
8	سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور	2003	مجمع تشخیص مصلحت نظام	مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
9	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	1989	مجلس خبرگان قانون اساسی	مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
10	سند تحول بنیادین آموزش و پرورش	2011	شورای عالی انقلاب فرهنگی	مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
11	سند جامع علمی سلامت	2010	شورای عالی انقلاب فرهنگی	مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
12	شرح وظایف معاونت توسعه ورزش زنان	Nd.	وزارت ورزش و جوانان	پورتال وزارت ورزش و جوانان
13	لایحه اهداف و وظایف وزارت ورزش	2016	هیئت وزیران	دفتر ریاست جمهور

ادامه جدول ۲- مقوله‌بندی محتوای متنی اسناد بالادستی و شرح وظایف سازمان‌های ورزشی در زمینه توسعه ورزش بانوان
Table 2 - Textual Content of National Core Documents and Description of The Duties of Sports Organizations in Women's Sports Development

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	گدهای باز	گویه‌ها	سند
			<ul style="list-style-type: none"> - تربیت‌بندی رایگان - عدالت جنسیتی - تبیین و تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی کلان حوزه‌های ورزش زنان - تشکیل شوراهای برنامه‌ریزی - برقراری ارتباط و ایجاد انسجام با واحدهای ورزشی سازمان‌ها - برنامه‌ریزی و نظارت بر توسعه محیط حقوقی - برنامه‌ریزی و نظارت بر توزیع منابع دولتی - برنامه‌ریزی و نظارت بر نحوه تخصیص اعتبارات - پیگیری مصوبات - برنامه‌ریزی و نظارت بر عملکرد حوزه‌های اجرایی - تدوین شاخص‌های اندازه‌گیری اهداف کمی - نظارت بر تهیه و تدوین تقویم ورزشی فدراسیون‌ها - بررسی و اصلاح و تهیه و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها - شناخت موانع توسعه ورزش زنان - توسعه ورزش‌های نوین - توسعه امکانات و زیرساخت‌های در مناطق روستایی - تأمین زمینه‌های مشارکتی فعالیت حاکمان مالی - حمایت از پژوهش‌های کاربردی - پشتیبانی از تسکین‌های غیردولتی سمن - نهضت داوطلبان - آموزش - پژوهش - ارتباط با مجامع بین‌المللی ورزش زنان - اصلاح اساسنامه‌ها - ارتقای حضور زنان در ورزش - توسعه ارتباطات رسانه‌ای ورزش زنان - برگزاری نشست‌های حل مشکل ورزش زنان 	<ul style="list-style-type: none"> قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
		<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط با مجامع بین‌المللی ورزش زنان - ارتقای حضور زنان در عرصه‌های ورزش - توسعه ارتباطات رسانه‌ای در حوزه ورزش زنان - برگزاری نشست‌های تخصصی برای بررسی چالش‌های ورزش زنان 		

شکل ۱- نقشه تماتیک تحلیل محتوای اسناد بالادستی و شرح وظایف سازمان‌های ورزشی در زمینه توسعه ورزش بانوان

Figure 1- Thematic Map of Content Analysis of Core Documents and Description of The Duties of Sports Organizations in Women's Sports Development

نقشه تماتیک مضامین بخش تحلیل اسناد بالادستی که نشان‌دهنده ارتباط شماتیک مقوله‌ها و زیرمقوله‌هاست، در شکل شماره یک ارائه شده است.

نتایج تحلیل اسناد بالادستی نشان داد که در سیاست‌های کلان در اسناد بالادستی و شرح وظایف سازمانی، عمدتاً ورزش بانوان، به صورت فعالیتی برای اوقات فراغت و سلامت مورد توجه و تأکید قرار گرفته است و در هیچ‌یک از اسناد بالادستی برای ورزش قهرمانی و حرفه‌ای سیاست‌گذاری نشده است. با وجود لزوم همخوانی برنامه‌ها، وظایف و اهداف سازمان‌های ورزشی با اسناد بالادستی، برخی از سازمان‌ها نگاه ویژه‌ای به توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای دارند؛ برای مثال، در لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان (۲۰۱۶) به وضوح بر تقویت و گسترش ورزش قهرمانی و حرفه‌ای در کنار ورزش پرورشی و همگانی تأکید شده است و در شرح وظایف این وزارتخانه به درآمدزایی و توجه به گسترش ورزش قهرمانی و حرفه‌ای توجه خاصی شده است؛ با وجود این، شرح وظایف معاونت ورزش بانوان در این وزارتخانه کمترین همخوانی با شرح وظایف وزارت ورزش و جوانان دارد و وظایف این بخش از سازمان غالباً بسیار کلی و بدون سوگیری مشخص درباره مؤلفه‌های چهارگانه ورزش است. به‌رحال، در اسناد بالادستی و اهداف و شرح وظایف سازمان‌های متولی ورزش، مفهوم توسعه ورزش بانوان به هشت بعد مضمونی تقسیم شده است که توسعه فرهنگی، حقوقی و مدیریتی در کنار توسعه ابعاد ارتباطی و توسعه ساختار و ارتقای سلامت بانوان از طریق ورزش، تشکیل‌دهنده مضامین آن هستند. درباره سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند جامع علمی سلامت باید گفت به جنسیت در ورزش اشاره مستقیم نشده است، اما از آنجاکه به‌طور ضمنی در این دو سند به ویژگی‌های زنان و مردان اشاره شده است و با وجود ذکر تفاوت‌های جنسیتی و لزوم توجه به آن در برنامه‌ریزی سازمان‌های مرتبط، اما رویکرد سلامت و اوقات فراغت و آموزش به ورزش، نگرش غالب است. برای بررسی مصاحبه‌های رسانه‌ای مدیران و مسئولان ورزش کشور درباره توسعه ورزش بانوان، از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد که در آن با تحلیل محتوای متون به مفاهیم اصلی که از قبل معین نشده بود، دست‌یافته شد.

جدول شماره سه نشان‌دهنده تحلیل محتوای متون اخبار با تعیین کدهای باز، زیرمقوله‌ها و مقوله‌های اصلی است. در این بخش، واحد زمینه، متون اخبار اینترنتی و واحد ثبت، هر بخشی از خبر بود که بر توسعه ورزش بانوان تأکید کرده است. همان‌طور که در این جدول مشهود است، رویکردهای مسئولان به توسعه ورزش بانوان، کدگذاری شدند و مقوله‌های اصلی و فرعی تعیین شدند و در پی آن، نقشه تماتیک رسم شد.

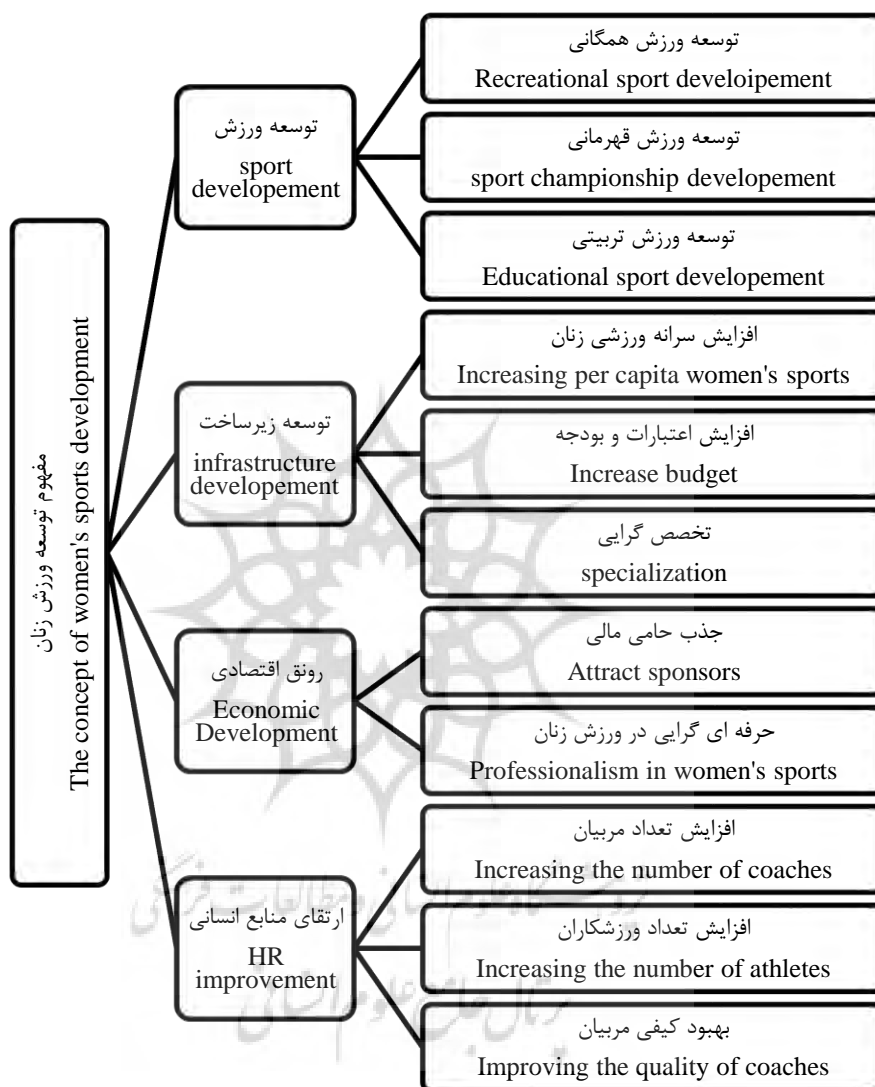
جدول ۳- نتایج تحلیل کیفی محتوای گزارش‌ها و مصاحبه با مسئولان ورزش کشور
Table 3- Analysis of the Content of Reports and Interviews with the Country's Sports Officials

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	کدهای باز	رویکرد مسئولان
- توسعه ورزش همگانی	- توسعه ورزش همگانی	- افزایش سرانه ورزش زنان	- ورزش همگانی
- توسعه ورزش قهرمانی	- توسعه ورزش قهرمانی	- افزایش کمی و کیفی مربیان ورزشکاران زن	- ورزش قهرمانی
- توسعه ورزش تربیتی	- توسعه ورزش تربیتی	- رونق اقتصادی ورزش زنان	- توسعه زیرساخت
- توسعه زیرساخت	- افزایش سرانه ورزش زنان	- حرفه‌ای شدن ورزش زنان	- توسعه ساختار سازمانی
- رونق اقتصادی ورزش زنان	- رونق اقتصادی ورزش زنان	- توسعه ورزش تربیتی	- ارتقای کمی و کیفی ورزش
- تخصص گرامی	- تخصص گرامی	- نمایش رسانه‌های ورزش زنان	- تخصص گرامی
- ارتقای منابع انسانی	- حرفه‌ای گرامی در ورزش زنان	- برگزاری مسابقات	- برنامه‌ریزی
- ارتقا یافتن	- توسعه فرهنگ ورزش زنان	- برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات	- سیاست‌گذاری
- ارتقا یافتن	- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی	- توجه به ورزش خانواده	- فرهنگ‌سازی
- ارتقا یافتن	- ارتباطات رسانه‌ای	- ورزش کارکنان	- نمایش رسانه‌ای
- ارتقا یافتن	- ارتباطات بین‌سازمانی ملی و بین‌المللی	- بیمه ورزشی	- رفع تبعیض جنسیتی
- ارتقا یافتن	- ایجاد زیرساخت	- ورزش فرایضی	- تأمین تجهیزات
- ارتقا یافتن	- تأمین اعتبارات مالی	- تأمین اعتبارات	- تأمین امکانات
- ارتقا یافتن	- ایجاد عدالت جنسیتی	- بازاریابی	- توانمندسازی زنان
- ارتقا یافتن	- تحصیل	- آموزش مربیان در سازمان‌های بین‌المللی	- استعدادیابی
- ارتقا یافتن	- آموزش سازمانی	- حمایت مسئولان	- بهبود قوانین
- ارتقا یافتن	- پژوهش	- عدالت‌محوری و ایجاد فرصت برابر	- تعامل بین‌المللی سازمان‌ها
- ارتقا یافتن	- تعامل بین‌المللی	- انجام‌دادن پژوهش‌های ورزشی	- آموزش ورزش از دوران
- ارتقا یافتن	- استعدادیابی	- تدوین و تألیف کتب پژوهشی ورزشی	- پیش‌دستی
- ارتقا یافتن	- بهبود قوانین	- ورزش روستایی، عشایری و بازی‌های بومی محلی	- آموزش عمومی
- ارتقا یافتن	- رفع مشکلات شرعی حضور زنان ورزشکار	- توسعه ورزش کارگری زنان	- خصوصی‌سازی
- ارتقا یافتن	- مشارکت زنان در تصمیم‌گیری	- فرهنگ‌سازی رسانه‌ها	- توجه به ورزش زنان معلول
- ارتقا یافتن	- سرمایه‌گذاری در ورزش زنان	- مشارکت زنان در حوزه‌های تصمیم‌گیری	- نظارت قانونی
- ارتقا یافتن	- توانمندسازی زنان	- پرداختن به ورزش در دسترس و آسان	- تشکیل شورای ورزشی
- ارتقا یافتن	- درآمدزایی	- نمایش و حمایت رسانه‌ای از حامیان مالی ورزش زنان	- توجه به نخبگان ورزش زنان
- ارتقا یافتن	- برگزاری مسابقات و جشنواره‌ها	- آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی با انتقال پیام از طریق	- میراثی مسابقات
- ارتقا یافتن	- توجه به ورزش خانواده	- رسانه‌های دیداری، شنیداری و نوشتاری صدا و سیما	- بومی‌سازی ورزش زنان
- ارتقا یافتن	- توجه به ورزش کارکنان و کارگران	- ترغیب کردن زنان به ورزش و تحرک از طریق رسانه	- رفع محدودیت‌های شرعی
- ارتقا یافتن	- بازاریابی و تبلیغات	- تبلیغات زنان در رسانه‌ها	- توجه به ورزش مادران
- ارتقا یافتن	- آموزش در سطوح مختلف		

با بررسی محتوای مصاحبه‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای درباره نگرش مسئولان به توسعه ورزش بانوان، به نظر می‌آید نگرش مسئولان به توسعه ورزش بانوان بیشتر بر توسعه ورزش قهرمانی مبتنی است. در اظهارات آن‌ها به توسعه ورزش همگانی و تربیتی نیز اشاره شده است، اما در راهکارهای توسعه ورزش بانوان بیشترین تأکید بر توسعه ورزش قهرمانی در قالب مدال‌آوری و حضور بانوان در عرصه مسابقات جهانی، استعدادیابی و برگزاری و میزبانی مسابقات ورزش قهرمانی بوده است. همچنین توجه به بنیان‌های اقتصادی و حرفه‌ای شدن ورزش بانوان مدنظر آن‌ها بوده است. علاوه بر این، ارتقای منابع انسانی در قالب افزایش کمی و کیفی مربیان و ورزشکاران و توسعه زیرساخت‌ها به صورت افزایش اعتبارات، تخصص‌گرایی و افزایش سرانه ورزش بانوان با افزایش اماکن ورزشی بانوان، مدنظر بوده است. در ادامه نقشه تماتیک خروجی‌های پژوهش ارائه شده است.

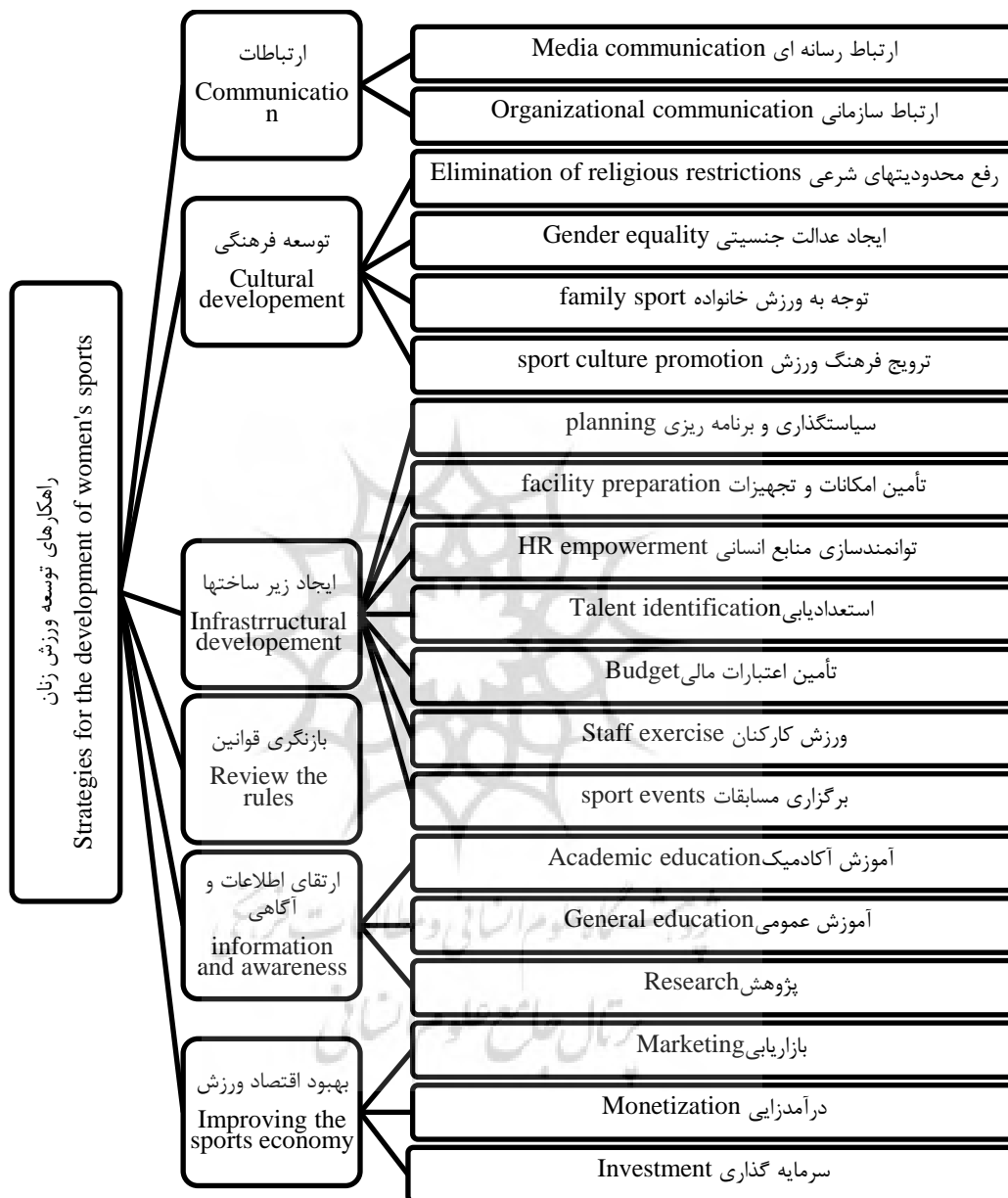
یافته‌های تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی به اسناد بالادستی کشور و اهداف برنامه‌ریزی مدیران و مسئولان ورزش کشور با محوریت توسعه ورزش بانوان، نشان داد اسناد بالادستی توسعه ورزش بانوان و اهداف برنامه‌ریزی مسئولان وحدت محتوایی ندارند؛ به عبارتی بهتر، بین اهداف سیاست‌گذاران کلان کشور و اهداف مسئولان اجرایی در حوزه ورزش بانوان همسویی وجود ندارد. نگرش سیاست‌گذاران کلان کشور به ورزش بانوان، بر ورزش به‌عنوان ابزار غنی‌سازی اوقات فراغت و سلامت بانوان، خانواده و جامعه مبتنی است و همه اقدامات مدنظر اهداف کلان توسعه ورزش بانوان بر ورزش تفریحی-همگانی معطوف است؛ درحالی‌که نگرش مسئولان سازمان‌های ورزش کشور به توسعه ورزش بانوان، علاوه بر توسعه ورزش همگانی و تربیتی بر توسعه ورزش قهرمانی تکیه دارد و اقدامات و برنامه‌ریزی‌های آن‌ها بر تأکید بیشتر بر ورزش قهرمانی استوار است.

مسئولان در مصاحبه‌های خود نیز درباره نقش رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش بانوان مطالبی را ذکر کرده بودند؛ بنابراین، محتوای گزارش‌ها و مصاحبه با مسئولان درباره نقش رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش بانوان به‌طور ویژه بررسی شد که نتایج آن در جدول شماره چهار درج شده است.

شکل ۲- نقشه تماتیک تحلیل محتوای کیفی گزارش‌ها و مصاحبه با مسئولان ورزش درباره مفهوم توسعه ورزش بانوان

Figure 2 - Thematic Map of Qualitative Content Analysis of Reports and Interviews with Sports Officials About the Concept of Women's Sports Development

شکل ۳- مقوله‌های حاصل از تحلیل محتوای کیفی گزارش‌ها و مصاحبه با مسئولان ورزش درباره راهکارهای توسعه ورزش بانوان

Figure 3 - Categories Resulting from the Analysis of Qualitative Content of Reports and Interviews with Sports Officials About Strategies for the Development of Women's Sports

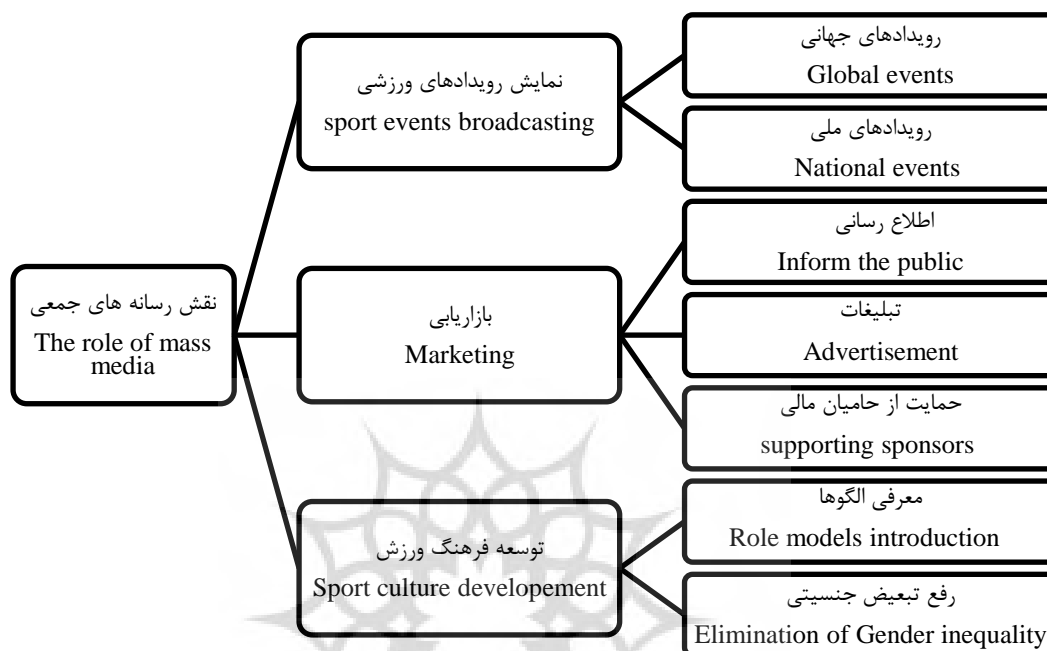
جدول ۴- تحلیل محتوای متون درباره نقش رسانه‌های ورزشی در توسعه ورزش زنان از نگاه مسئولان

Table 4- Content Analysis of Texts About The Role of Sports Media in The Development of Women's Sports From The Perspective of Officials

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	کدگذاری باز
		- نمایش رسانه‌ای مسابقات و رویدادها
		- بازاریابی و تبلیغات
	- نمایش مسابقات و جشنواره‌ها	- توجه به نخبگان ورزش زنان
	- تبلیغات تجاری	- معرفی کتب و پژوهش‌های ورزشی
	- حمایت از حامیان مالی	- فرهنگ‌سازی رسانه‌ها
- بازاریابی	- توسعه فرهنگ ورزش	- نمایش و حمایت از حامیان مالی ورزش زنان
- نمایش رویدادهای ورزشی	- اطلاع‌رسانی	- اطلاع‌رسانی توسط رسانه‌های
- توسعه فرهنگ ورزش	- ترویج و ترغیب	- ترغیب کردن زنان به ورزش و تحرک
	- الگوسازی	- تبلیغات زنان در رسانه‌ها
		- توجه به زنان قهرمان
		- نمایش مسابقات خارجی زنان

در شکل شماره چهار، نقشه تماتیک حاصل از کدگذاری و مقوله‌بندی متون درباره نقش رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش زنان از نگاه مسئولان، ارائه شده است.

براساس شکل شماره چهار، از نظر مسئولان، رسانه‌ها در توسعه ورزش بانوان نقش توسعه فرهنگی، بازاریابی و نمایش رویدادهای ورزشی دارند. رسانه‌ها در نقش توسعه فرهنگ ورزش می‌توانند با معرفی الگوهای اخلاقی در ورزش و با رفع تبعیض و نیز با تکیه بر عدالت‌محوری در نمایش‌دادن ورزش بانوان در کنار ورزش مردان اقدام کنند تا به این ترتیب محدودیت‌های فرهنگی درباره حضور بانوان در صحنه‌های رقابت ورزشی را تلطیف کنند؛ براین اساس، رسانه در نقش ابزار نمایش رویدادهای ورزشی می‌تواند به نمایش‌دادن مسابقات ملی و بین‌المللی در قالب ارزش‌های ملی بپردازد. نقش دیگر رسانه‌ها بازاریابی ورزش بانوان است که با انجام‌دادن تبلیغات در ابعاد گوناگون ورزش بانوان، حمایت رسانه‌ای از حامیان مالی در ورزش بانوان و اطلاع‌رسانی در حوزه ورزش بانوان می‌تواند در توسعه ورزش بانوان در کشور نقش مؤثری داشته باشد.

شکل ۴- نقشه تماتیک نقش رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش زنان از نگاه مسئولان
Figure 4- Thematic Map of the Role of Mass Media in the Development of Women's Sports from the Perspective of Officials

بحث و نتیجه گیری

بررسی ابعاد توسعه ورزش بانوان در کشور مستلزم بررسی محتوای اسناد بالادستی و همچنین شرح وظایف سازمان‌های متولی ورزش از جمله ورزش بانوان است. بررسی اسناد بالادستی به منظور بررسی میزان تطابق عملکرد سازمان‌های ورزشی کشور با سیاست‌های کلان ورزش جامعه ضرورتی انکارناپذیر است. یافته‌های حاصل از بررسی محتوای اسناد بالادستی با محوریت توسعه ورزش بانوان نشان داد در سیاست‌های کلان جامعه نگرش به ورزش زنان، عمدتاً بر ورزش به عنوان فعالیتی برای اوقات فراغت و سلامت تأکید شده است و در هیچ‌یک از اسناد بالادستی برای ورزش قهرمانی بانوان سیاست‌گذاری نشده است؛ به عبارتی بهتر، ورزش قهرمانی و حرفه‌ای بانوان در نظر سیاست‌گذاران در حوزه ورزش بانوان کشور نبوده است. این یافته با نتایج پژوهش‌های هنری (۲۰۱۳) و شعبانی و همکاران (۲۰۱۵) همخوانی دارد؛ زیرا؛ نتایج پژوهش‌های آن‌ها نیز نشان داد که در اسناد بالادستی به مؤلفه‌های چهارگانه ورزش به طور مطلوب توجه نشده است و بازنگری در

برنامه‌های کلان از حیث توجه به ابعاد گوناگون ورزش اهمیت دارد. با وجود تأکید اسناد بالادستی بر ورزش به‌عنوان ابزار سلامت و غنی‌سازی اوقات فراغت، در اهداف، اختیارات و وظایف برخی از سازمان‌های کشور از جمله وزارت ورزش و جوانان سوگیری متفاوتی وجود دارد و در متن اهداف و وظایف این وزارتخانه بدون اینکه بر تفکیک جنسیتی تأکید شود، اما بر توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای در کنار ورزش پرورشی و همگانی توجهی ویژه شده است که این امر در موضوع درآمدزایی و بهبود ابعاد اقتصادی ورزش در شرح وظایف این سازمان انعکاس یافته است. با وجود این موضوع، متن شرح وظایف معاونت ورزش بانوان در این وزارتخانه از کمترین هم‌پوشانی با متن اهداف و وظایف وزارت ورزش برخوردار است و بدون توجه به مؤلفه‌های چهارگانه ورزش بر حضور بانوان در ورزش تأکید دارد و سایر وظایف این معاونت عمدتاً بر ابعاد اجرایی آن اشاره دارد. به‌رحال، همسویی اهداف و شرح وظایف سازمان‌ها با اسناد بالادستی ملی می‌تواند گویای نیاز به سطوح مختلف ورزش بانوان در کشور باشد که در برنامه‌های کلان لحاظ نشده است، ولی مدیران سازمان‌های ورزشی بر لزوم وجود آن معتقد هستند و توجه به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای و همچنین توجه به جنبه‌های اقتصادی-تجاری ورزش بانوان از آن جمله است. علاوه بر این، نتایج پژوهش نشان داد اهداف برنامه‌ریزی مدیران و مسئولان سازمان‌های ورزشی بیشتر بر توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، کسب درآمد و ارتقای وضعیت اقتصادی ورزش بانوان تأکید دارد که مسلم است این امر کاملاً با محتوا و اهداف اسناد کلان ملی تفاوت دارد. همسویی محتوای اسناد کلان کشور با وظایف سازمان‌ها و عملکرد مدیران با نتایج پژوهش‌های هولونگو (۲۰۱۶) و لیونگ (۲۰۱۸) همسوست؛ زیرا براساس نتایج پژوهش‌های آن‌ها در آمریکا و آفریقای جنوبی، واحدهای اجرایی در ورزش این کشورها بدون توجه به سیاست‌های کلان جامعه که در آن حقوق مساوی برای زنان و مردان قائل شده است، به‌طور سلیقه‌ای تصمیم‌گیری و اجرا می‌شوند.

همچنین در اسناد بالادستی مفهوم توسعه ورزش بانوان به هشت بعد مضمونی تقسیم شده است که عبارت‌اند از: توسعه فرهنگی (توسعه حضور زنان در ورزش و ترویج فرهنگ ورزش)، حقوقی (بازنگری قوانین و نظارت بر انجام‌شدن قوانین) و مدیریتی (تخصص‌گرایی، برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و شاخص‌سازی) ارتباطی (ارتباط رسانه‌ای و ارتباط سازمانی ملی و بین‌المللی)، اقتصادی (بازاریابی و جذب منابع مالی)، توسعه زیرساخت‌ها (ایجاد فضای ورزشی زنان، تخصیص فضای ورزش به زنان)، آموزش و پژوهش (حمایت از طرح‌های پژوهشی ورزش زنان و آموزش آکادمیک ورزش) و ارتقای سلامت زنان از طریق ورزش (بهبود شاخص‌های سلامت و غنی‌سازی اوقات فراغت). این یافته از نظر تأکید بر ارتباطات به‌عنوان عاملی مهم در توسعه ورزش زنان با پژوهش نجف‌زاده و همکاران (۲۰۱۲) همسوست؛ زیرا آن‌ها نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که برای توسعه ورزش زنان به بازاریابی و تقویت ارتباطات به‌ویژه ارتباطات رسانه‌ای نیاز است. همچنین یافته پژوهش حاضر با پژوهش منظمی و همکاران (۲۰۱۱) همخوانی دارد؛ زیرا، آن‌ها نشان دادند

مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه ورزش زنان شامل عوامل «مالی و امکاناتی»، «انسانی و تخصصی»، «ساختاری و مدیریتی» و «فرهنگی و اجتماعی» است که با خروجی‌های پژوهش حاضر کاملاً مطابقت دارد، اما به ابعاد توسعه حقوقی، سلامت و آموزش و پژوهش توجه نشده است. همچنین براساس نتیجه پژوهش احسانی و همکاران (۲۰۰۹)، مراودات بین‌المللی در توسعه ورزش زنان نقش دارد و از دیدگاه نمونه‌های آماری پژوهش آن‌ها، «نقش ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان در افزایش مربیان زن مسلمان»، «نقش ورزش حرفه‌ای در تشویق زنان مسلمان به ورزش قهرمانی» و «نقش مثبت ورزش حرفه‌ای در استحکام پیوند دوستی کشورهای اسلامی» از جمله مهم‌ترین تأثیرات ورزش حرفه‌ای بر گسترش ورزش زنان مسلمان هستند. با توجه به یافته‌های این پژوهش، به نظر می‌رسد گسترش ورزش بانوان مسلمان دارای ابعاد چندگانه‌ای است که همگی باید هم‌زمان و به‌طور موازی گسترش یابند. به‌علاوه، به‌دلیل کارکردهای گوناگونی که حرفه‌ای‌سازی ورزش بانوان مسلمان از ابعاد متفاوت دارد، مسئولان فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، ورزشی و بهداشتی جامعه می‌توانند به گسترش ورزش حرفه‌ای بانوان به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم برای نیل به اهداف سازمانی خود توجه کنند. به‌هرحال، از آنجاکه در هریک از پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه ورزش بانوان کشور به ابعاد خاصی از توسعه ورزش توجه شده است، بدیهی است که تمامی ابعاد به‌دست‌آمده در پژوهش حاضر مطابقت کامل با مطابقت قبلی ندارند و به همین لحاظ ارائه نتایج مطالعات پیشین فقط به‌منظور تأیید یا تحلیل بخش‌هایی از یافته‌های پژوهش حاضر است.

نکته بااهمیت در این پژوهش بررسی میزان همخوانی سیاست‌های کلان کشور با اهداف و وظایف سازمان‌ها و نیز اهداف و عملکرد مدیران سازمان‌های مسئول ورزش بانوان در کشور است؛ بنابراین، بررسی محتوای مصاحبه‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای مسئولان درباره نگرش آن‌ها به توسعه ورزش بانوان نشان می‌دهد که نگرش مسئولان به توسعه ورزش بانوان بیشتر بر توسعه ورزش قهرمانی مبتنی است. هرچند در اظهارات آن‌ها به توسعه ورزش همگانی و تربیتی نیز اشاره شده است، بیشتر بر ورزش قهرمانی تأکید داشته‌اند و این امر به‌وضوح در راهکارهای مدنظر آن‌ها برای توسعه ورزش بانوان مشاهده می‌شوند. این نتایج با نتایج پژوهش کرچ (۲۰۰۷) همخوانی دارد؛ زیرا، نتایج پژوهش او نیز نشان داد که سازمان‌های عالی در امر توسعه ورزش با وجود اهداف و سیاست‌هایی که وظایف سازمان‌های ورزشی را تعیین کرده است، در موارد بروز مشکل درباره تبعیض جنسیتی به وظایف خود عمل نمی‌کنند و مسئولیت‌های محول‌شده در حدود وظایف خود را نادیده می‌انگارند.

از نظر مسئولان توسعه ورزش بانوان بر سه عامل استوار است: توسعه مؤلفه‌های ورزش (توسعه ورزش تربیتی، قهرمانی و همگانی، اما با تأکید بیشتر بر ورزش قهرمانی زنان)، توسعه زیرساخت (که منظور از آن تخصص‌گرایی، افزایش بودجه و افزایش سرانه ورزش زنان است)، رونق اقتصادی (جذب حامیان مالی و حرفه‌ای‌گرایی در ورزش زنان)، ارتقای منابع انسانی (منظور افزایش مربیان و ورزشکاران زن و همچنین بهبود

کیفی مریبان). از مطالب یادشده مشخص است که تمرکز مسئولان ورزش کشور بر توسعه ابعاد قهرمانی بیش از سایر مؤلفه‌های ورزش است و بر حرفه‌ای‌گرایی در ورزش زنان، جذب حامی برای مسابقات قهرمانی زنان و بهبود کیفی مریبان ورزش قهرمانی تأکید داشته‌اند که در اسناد کلان ورزش کشور به این موارد توجه نشده است؛ بنابراین، نتایج گویای نبود همسویی و تطابق بین سیاست‌های کلان جامعه درباره ورزش بانوان با اهداف، وظایف و عملکرد مدیران سازمان‌های ورزش کشور در حوزه توسعه ورزش بانوان است. درعین‌حال، نتیجه پژوهش حاضر با نتایج پژوهش نجف‌زاده و همکاران (۲۰۱۲) همخوانی دارد؛ زیرا، آن‌ها نیز به این موضوع دست یافتند که مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه ورزش زنان شامل عوامل «مالی و امکانات»، انسانی و تخصصی»، «ساختاری و مدیریتی» و «فرهنگی و اجتماعی» است که با یافته‌های پژوهش حاضر کاملاً مطابقت دارد.

تحلیل محتوای کیفی متون مصاحبه مسئولان ورزش کشور با رسانه‌ها نشان داد که به نظر مسئولان رسانه‌ها در سه مضمون می‌توانند موجب توسعه ورزش بانوان ایران شوند که این مضامین عبارت‌اند از: نمایش رویدادهای ورزشی (رویدادهای جهانی و رویدادهای ملی)، بازاریابی (اطلاع‌رسانی، تبلیغات و حمایت از حامیان مالی)، توسعه فرهنگ ورزش (معرفی الگوها و رفع تبعیض جنسیتی). از نظر مسئولان، رسانه‌ها در توسعه ورزش بانوان نقش توسعه فرهنگی، بازاریابی و نمایش رویدادهای ورزشی دارند. رسانه‌ها در نقش توسعه فرهنگ ورزش می‌توانند با معرفی الگوهای اخلاقی در ورزش و با رفع تبعیض و نیز با تکیه بر عدالت‌محوری در نمایش دادن ورزش بانوان در کنار ورزش مردان اقدام کنند تا به این ترتیب محدودیت‌های فرهنگی درباره حضور زنان در صحنه‌های رقابت ورزشی را تلطیف کنند؛ براین‌اساس، رسانه در نقش ابزار نمایش رویدادهای ورزشی می‌تواند به نمایش دادن مسابقات ملی و بین‌المللی در قالب ارزش‌های ملی بپردازد. نقش دیگر رسانه‌ها بازاریابی ورزش زنان است که با انجام دادن تبلیغات در ابعاد گوناگون ورزش زنان، حمایت رسانه‌ای از حامیان مالی ورزش زنان و اطلاع‌رسانی در حوزه ورزش زنان می‌تواند در توسعه ورزش زنان در کشور نقش مؤثری داشته باشد.

وجود ناهمخوانی در امر توسعه ورزش بانوان در بین اسناد بالادستی و حوزه‌های اجرایی ورزش کشور نشان‌دهنده وجود واقعیت درخور تأملی است. از آنجاکه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای به دلیل جذابیت انکارناپذیرش نقش مهمی در جذب افراد جامعه به شرکت کردن در فعالیت‌های ورزشی دارند، مسلم است که بی‌توجهی به این مؤلفه از ورزش در حوزه ورزش بانوان، از میزان توجه جامعه می‌کاهد و در نتیجه تلاش سازمان‌های ورزشی در حوزه توسعه ورزش بانوان با اثربخشی همراه نخواهد بود. همان‌طور که در نظریه‌های ارتباطات بر نقش انکارنشده رسانه‌ها در تغییر نگرش و رفتار انسانها تأکید شده است، رسانه‌های جمعی نقش مهمی در نمایش دادن فعالیت‌های ورزش بانوان و در نتیجه ایجاد نگرش مثبت جامعه به آن‌ها دارند. مسلم

است که کم‌توجهی رسانه‌ها به ورزش بانوان اثر بازدارنده‌ای بر ایجاد نگرش مثبت جامعه به این ورزش دارد و با افزایش نیافتن مشارکت بانوان در ورزش همراه خواهد بود.

توسعه ورزش بانوان در کشور به هر چهار مؤلفه ورزش یعنی پرورشی، همگانی-تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای، اول در اسناد کلان ملی، سپس در شرح وظایف و برنامه‌ریزی سازمان‌ها و در نهایت در نظارت بر اجرای درست آن در کشور توجه دارد؛ بنابراین، لازم است در اسناد بالادستی کشور از جمله سند چشم‌انداز بیست‌ساله و برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور به این امر مهم توجه شود.

تا قبل از انجام‌شدن این پژوهش بدیهی به نظر می‌رسید که وظایف، اهداف و برنامه‌هایی که در سازمان‌های ورزشی جریان دارند و همچنین اهداف مسئولان ورزش کشور بر اسناد بالادستی کشور در حوزه ورزش و به‌ویژه ورزش بانوان منطبق باشند. مسلم است که این امر انتظاری منطقی و مقبول است؛ زیرا، اسناد بالادستی از جمله برنامه‌های پنج‌ساله کشور براساس افق چشم‌انداز بیست‌ساله کشور و همچنین در زیر چتر قانون اساسی کشور تدوین می‌شوند و تطابق نداشتن آن‌ها با برنامه‌های بخش اجرایی نظام دور از انتظار است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در اسناد بالادستی کشور به ابعاد چهارگانه ورزش به‌خصوص ورزش بانوان توجه مطلوب نشده است. ورزش قهرمانی و حرفه‌ای بخش جذاب و انگیزه‌ساز در ورزش است که البته عرضه آن به جامعه علاوه بر اینکه برعهده سازمان‌های ورزشی است، از وظایف رسانه‌های جمعی کشور نیز می‌تواند باشد. همچنین توجه به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای به‌عنوان ضرورتی انکارناپذیر در اهداف و برنامه‌های مسئولان به‌منظور توسعه ورزش بانوان مدنظر است؛ بنابراین، در اسناد بالادستی کشور به‌ویژه برنامه‌های پنج‌ساله توسعه ضرورت دارد که به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای بانوان توجه شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی است که با حمایت پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و همچنین همکاری دانشگاه علامه طباطبائی انجام شده است. بدین‌وسیله از همکاران محترم در پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و دانشگاه علامه طباطبائی تشکر و قدردانی می‌شود.

References

1. Administrative and Employment Organization. (1995). Instructions on how to prepare and arrange job descriptions for organizational positions Available at: <http://shaghoor.ir/Files/13740501-842.pdf> (Accessed 21 January 2019) (in Persian).
2. Azhar, V. (2008). The position of sport in the constitution. Available at: https://8am.af/j8am/index.php?option=com_content&view=article&id=1590:1387-11-02-17-05-36&catid=37&Itemid=303 (Accessed 19 January 2019) (in Persian).
3. Babapour, A. (2010). Twenty-year vision of the country, importance and goals. Tebyan. Available at: <https://article.tebyan.net/123551> (Accessed 21 January 2019) (in Persian).

4. Banafi, M., & Noruzi, M. (2014). A problem-oriented analysis of operationalization of meta policy in operational programs: Policy considerations. *The Journal of Planning and Budgeting*, 18(4), 161-195. Available at: <http://jpbud.ir/article-1-1121-fa.html> (Accessed 19 January 2019) (in Persian).
5. Bahrami, F., & Aria, M. (2008). The place of women in the constitution of Islamic Republic of Iran. *Shiite Women*, 5(18), 124-45.
6. Cabinet Office. (2016). Bill of goals, duties and powers of the Ministry of Youth and Sports. Bill number: 156355/52686. Available at: <http://cabinetoffice.ir/fa/news/1653> (Accessed 21 January 2019) (in Persian).
7. Comprehensive scientific map of health (2010). Supreme Council for Cultural Revolution. <https://shmu.ac.ir/file/download/page/1484459777-s-t-map-20-pp-final-89-10-14-.pdf>. (Accessed 21 January 2019) (in Persian).
8. Document of fundamental transformation of education (2011). Supreme Council for Cultural Revolution. <https://sccr.ir/Files/6609.pdf>. (Accessed 21 January 2019) (in Persian).
9. Ehsani, M., Honarvar, A., Sharifian, S., Koozechian, H., & Farzam, F. (2009). The role of professional sportsmen's sports development. *Research in Sport Sciences*, 22, 171-531. (in Persian).
10. Eyvazi, M. R. (2001). The constitution and its executive status (Priorities, barriers, and consequences). *Hozoor*, 36, 115-40. (in Persian).
11. Fink, J. S. (2013). The role of sport media commercial complex: Have we really come a long way, baby? *Sport Management Review*, 18(3), 331-42.
12. Hlongwa, N. N. (2016). Gender inequality and discrimination in South African football: Black women demand a bigger share of the pie and the limelight. *Agenda, Empowering Women for Gender Equity*, 30(1), 76-84.
13. Honari, H. (2013). Position of physical education and sport in vision document, comprehensive scientific map and health system of the country. Paper presented at the National Congress of Sport Management, Tehran. (in Persian).
14. Islamic Republic of Iran Constitution. (1989). Islamic Consultative Assembly Research center. Available at: https://rc.majlis.ir/fa/content/iran_constitution (Accessed 21 January 2019) (in Persian).
15. Karimi, S., & Karimian, J. (2017). The relationship between sports participation and quality of life of women in Isfahan, Iran. *Health System Research*, 13(1), 79-84. (in Persian).
16. Krech, M. (2017). To be a woman in the world of sport: Global regulation of the gender binary in elite athletics. *Berkeley Journal of International Law*, 35(2), 262-94. Available at: <https://dx.doi.org/10.15779/Z38PK07210> (Accessed 18 January 2019)
17. Leong, N. (2018). Against women sports. *95 Washington University Law Review*, 95(1), 1-43.
18. McQuail D. (2010) *Mass Communication Theory*. (6th. Ed.). California. sage.
19. Mehdizadeh, S. M. (2010). *Media theories: Common thoughts and critical perspectives*. Tehran: Hamshahri. (in Persian).

20. Ministry of Sport and Youth. (2019). Goals of the Ministry of Youth and Sports. Available at: https://www.msy.gov.ir/general_content/388072. (Accessed 19 January 2019) (in Persian).
21. Monazami, M., Alam, Sh., & Shetab, B. S. N. (2011). Determining the factors affecting the development of physical education and sport in women of the Islamic Republic of Iran. *Sport Management*, 3(10), 151-68. (in Persian).
22. Naderi, A., Shahbazi, M., & Akbari, E. (2010). Anthropological analysis of women's sport: A study on sport activities in Tehran women's parks, 4(2), 51-68. (in Persian).
23. Najafzadeh, M. R., Najafzadeh, F., Rostami, M., & Morsali, Zh. (2012). Investigating and identifying some factors affecting the development of women's sports marketing in West Azarbaijan Province. *Quarterly Journal of Productivity Management*, 5(20), 127-44. (in Persian).
24. Policy and Legislation. (2016). Academy of Modern Islamic Civilization. Available at: <http://academytamadon.com> (Accessed 21 January 2019). (in Persian).
25. Shabani, A., Rezayi, S. M., & Hosseini, S. (2015). Analysis of exercise and physical education in the fifth five year law of the development of the Islamic Republic of Iran. *Communication Management in Sports Media*, 2(8), 60-72. (in Persian).
26. Zokayi, M. S., & Sedighi, S. (2015). Femininity and sport. *Socio-Psychological Studies of Women*, 13(2), 67-92. (in Persian).

استناد به مقاله

کشر، سارا، و قاسمی، حمید. (۱۳۹۹). میزان همخوانی اسناد بالادستی ملی با وظایف و اهداف سازمان‌های ورزشی و رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش بانوان ایران. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۲ (۶۲)، ۳۴-۱۱۱. شناسه دیجیتال: 10.22089/smrj.2020.7847.2716.

Keshkar, S., & Ghasemi, H. (2020). Consistency of National Policy and Legislation with the Sport Organizations and Mass Media Performance in Women's Sports Development in Iran. *Sport Management Studies*, 12(62), 111-34. (in Persian). DOI:10.22089/smri.2020.7847.2716.

Consistency of National Policy and Legislation with The Sport Organizations and Mass Media Performance in Women's Sports Development in Iran

S. Keshkar¹, H. Ghasemi²

1. Associate Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University (Corresponding Author)
2. Associate Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Payame Noor University

Received: 2019/09/07

Accepted: 2020/03/11

Abstract

The purpose of the study was to evaluate Consistency of national policy and legislation with the sport organizations and mass media performance in women's sports development in Iran. And for this purpose, the qualitative research method was used based on thematic analysis using documentary and content analysis methods. for the Documentary Research, national policies and legislation statements including Islamic Republic of Iran's 20-Year Vision Plan and the Five-Year Development Plans Set, the Fundamental Reform Document of Education (FRDE) in the Islamic Republic of Iran, the Comprehensive Scientific Health map, the Constitution of the Islamic Republic of Iran, duties and goals of sport organizations in women's sports departments, as well as Media interviews with top officials of sport organizations were reviewed and analyzed in full. The findings showed that there is not any consistency between the national policies and legislation contents with the duties, goals and performance of the sports organizations. The national policies and legislation focus on women's sports as a tool for health and leisure enrichment. But in the goals, duties and performance of sports organizations, championship and professional sports for women was emphasized more than other components of sports. According to the officials, the role of media in women's sports development is based on marketing and promotion, cultural development, and displaying events. The officials at sports organizations consider championship sports as a necessity in the development of women's sports in Iran. Therefore, revising National policy and legislation is essential to develop a holistic approach to women's sport development.

Keywords: Sport, Women, Development, Policy, Legislation, Media.

1. Email: sarakeshkar@atu.ac.ir

2. Email: hghasemi25@gmail.com